

FÓNAGY SÁNDOR

Hitelbiztosítékok érvényesíthetősége a felszámolásban II.

Jelen tanulmány a Hitelintézeti Szemle 2013/1. számában ugyanilyen címmel megjelent cikk második része. Az első részben a Csődtörvény kielégítési sorrendjével, a zálogjogra vonatkozó legfontosabb csődjogi szabályokkal, a hitelezőt előnyben részesítő ügylet tényállásával és az ahhoz kapcsolódó bírói gyakorlattal, jogesetekkel foglalkoztam, többek között azon céllal, hogy rámutassak a fizetéseképtelenné vált, adós gazdálkodó szervezetekre vonatkozó csődjogi gondolkodás és ítékezés speciális jellegére, egyben a hitelkihelyezés és követelésbehajtás szakaszában való ismeretének nélkülözhetetlen szükségességére.

A tanulmány mostani, második részében először a visszakövetelési joggal foglalkozom, tekintettel arra is, hogy a bank szintén könnyen áldozata lehet ezen tényállásnak; ugyanakkor alkalmazásának helyes ismerete segítséget nyújthat számára a biztosítéki körből kivont vagyon visszaszerzésére.

Külön foglalkozom a biztosítéki célú vételi joggal, amely a zálogjoggal együtt kikötve, kiváló hitelbiztosíték a bank kezében. A vételi jog és zálogjog által nyújtott előnyök azonban csak akkor szavatolhatóak, amennyiben azok megfelelő módon kerültek kikötésre.

A felszámoló a felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezet vagyonával minden érdekelt fél felé elszámolás terhe mellett gazdálkodik. A felszámolási eljárások során a hitelintézeteknek reális veszélyt jelent a zálogtárgynak a felszámoló általi, áron aluli értékesítése, hiszen így csökken a biztosított követelés kielégítésének aránya. Ezen okból vizsgálom a felszámoló általi értékaránytalan vételár mellett kötött adásvételi szerződés megtámadhatóságát és a jogtalanul, vagy indokolatlan mértékben elszámolt felszámolási költségek kifizetésének lehetőségét, amely utóbbi körében a hitelezői érdekeket fokozottan védő bírói gyakorlat van kialakulóban.

3. A HITELEZŐT ELŐNYBEN RÉSZESÍTŐ ÜGYLET ÉS A VISSZAKÖVETELÉSI JOG SZABÁLYOZÁSA

3.3. Jogesetek (folytatás)

3.3.2. A végrehajtási és felszámolási eljárás között jelentős különbségek vannak. A Vht.¹ által szabályozott bírósági végrehajtás során a végrehajtó a magánszemély adós munkabérét letiltja, lefoglalja és értékesíti a (magánszemély vagy gazdasági társaság) adós ingó és ingatlan vagyontárgyait és társasági részesedését, a bankszámláját inkasszálja, a követeléseit lefoglalja (de be nem hajthatja). Ezzel szemben a Cstv. által szabályozott felszámolási eljárás a gazdálkodó szervezet (adós) teljes vagyonára irányuló, ún. univerzális (totális) végrehajtási eljárás, amely eljárás során a felszámolónak sokkal tágabb a jogköre, így pl. elállhat a szerződéstől, vagy azt azonnali hatállyal felmondhatja, gyakorolja a munkáltatói jogokat, az adós követeléseit behajtja, igényeit érvényesíti, az adós fedezetelvonó szerződéseit megtámadja. A feladatai ellátása során a felszámoló az adós nevében és képviselőjében jár el.² A végrehajtási eljárásban a végrehajtó értékesíti az adós vagyontát pályázat vagy árverés keretében, vagy pedig árverésen kívül, de árverés hatályával. Ezen értékesítés a Ptk. 120. § szerinti, ún. eredeti szerzőmódnak minősül, nem támadható meg utólag sem a Ptk., sem a Cstv. alapján. Ezzel szemben a felszámoló által pályázat vagy árverés keretében kötött adásvételi szerződés (mint bármely más szerződés) megtámadható (hiszen a szerződés útján való vagyonszerzés ún. származékos tulajdonszerzésnek minősül).

A Győri Ítéltábla Gf.IV.20.273/2006/5. sz. ítéletének³ tényállása szerint az adós felszámolásának kezdő időpontja 2005. június 2., amikor az adósnak (már csak) 33 millió Ft értékű felszámolási vagyona volt, továbbá 200 millió Ft összegben jelentettek be hitelezői igényt. Ezt megelőzően a városi bíróság 2004. december 22-én a bank kérelmére végrehajtási záradékot bocsátott ki az adóssal szemben. A végrehajtási eljárás során érvényesített banki követelés 118 millió Ft volt. Az adós tulajdonában 4 db ingatlan volt, mindegyiket a bank javára bejegyzett zálogjog terhelte. A Vht. 157. § (1) bekezdése lehetőséget biztosít arra, hogy: „A végrehajtó az ingatlant a felek kívánságára – az általuk meghatározott vevő részére és az általuk megállapított becsértéken – árverésen kívül, de árverési vétel hatályával adja el.” Ezen rendelkezés adta lehetőséggel élve, a végrehajtó az adós és a végrehajtást kérő bank kérésére az általuk meghatározott becsértéken, az általuk közösen kijelölt vevő részére árverésen kívül, de árverési vétel hatályával adta át az ingatlanokat és ingóságokat. A befolyt 130 millió Ft összegű vételárból kifizetésre került a bank követelése, továbbá a végrehajtó munkadíja és költsége. A röviddel ezt követően felszámolás alá került adós felszámolója megtámadta az árverési értékesítés és a bank által és az adóssal kötött megállapodását, amelyben közösen meghatározták a becsértéket, és kijelölték az árverési vevő személyét. A bíróság a keresetet elutasította azon egyszerű indokkal, hogy *a végrehajtási eljárásban az árverés során történő értékesítés nem minősül az adós által kötött szerződés-*

1 A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. tv.

2 Cstv. 27/A. § (12) bek.

3 BDT. 2007. 1554. sz. alatt közzétett ítélet

sen alapuló tulajdonátruházásnak. Az árverési vevő a végrehajtó közreműködésével szerez tulajdonjogot a kényszerértékesítési eljárás során. A végrehajtó eljárását a Vht. szabályozza, ezen rendelkezések sérelme esetén a szerződések megtámadhatóságára vonatkozó polgári jogi és csődjogi szabályok nem alkalmazhatók. (Amennyiben a végrehajtási eljárás során bármiféle jogsértés történik, úgy a Vht. jogorvoslati szabályai az irányadók.)

Az árverésen kívül, de árverési vétel hatályával történő értékesítés során is a végrehajtó adja el az adós vagyontárgyát, a vevő tulajdonjoga nem az adóstól származik, hanem az árverésen mint végrehajtási kényszeraktuson alapszik (a vevő nem köt az adóssal adásvételi szerződést, amelynek a megtámadhatósága felmerülhet). Nem vizsgálható az sem, hogy a vételár értékarányos volt-e. A jogeset tényállása nem utal rá, de nem tartom kizártnak, hogy az ingatlanokat a végrehajtási eljárásban megszerző vevő az adós érdekeltiségébe tartozó (talán frissen alapított) vállalkozás volt. Amennyiben a banknak és a fizetéseképtelenné váló adósnak a közös szándéka az, hogy az adós érdekeltégi körébe tartozó vállalkozás vásárolja meg a fedezeti ingatlanokat oly módon, hogy azt senki semmilyen jogcímen se tudja megtámadni, úgy célszerű ennek a módszernek az alkalmazása. A módszer hátránya egyrészt az, hogy meglehetősen magas a végrehajtó törvény szerinti munkadíja, jutaléka és készkiadása, másrészt, amennyiben több végrehajtást kérő is van az eljárásban, úgy valamennyi végrehajtást kérő beleegyezése is szükséges. Előny azonban, hogy az események irányítása a bank és az adós kezében marad, nincsenek kiszolgáltatva a felszámolónak és az áron aluli értékesítésnek. Ehhez képest olcsóbb megoldás lehet az, hogy a zálogjoggal biztosított bank a zálogjog mellett kikötött opciós jogával élve, az ingatlant magához veszi (illetve az eszközkezelőt jelöli ki az opciós jog gyakorlására), és a vételárba a zálogjoggal biztosított követelés beszámításra kerül. (Erre a megoldásra később még visszatérek.)

3.3.3. A visszakövetelési jog lehetővé teszi a vagyonból a felszámolás kezdő időpontja előtt kivont biztosítéknak a felszámolási vagyonba való visszaszerzését és a banki követelés kielégítésére fordítását is. A Kúria Gfv.XI.30.125/2008.⁴ sz. ítéletének tényállása szerint az adós 2006. március 29-én hitelszerződést kötött a bankkal. A bank 50 millió Ft összegű eseti hitelt nyújtott forgóeszköz-finanszírozásra. A szerződés biztosítéka két engedményezési szerződés volt. (Az adós biztosíték jogcímen a bankra engedményezte két megrendelőjével szembeni követeléseit.) Az adósnak az egyik megrendelőjével szemben 51 millió Ft, a másik megrendelőjével szemben 24 millió Ft összegű követelése állt fent. Az adóssal szemben 2006. június 28-án felszámolási kérelmet terjesztettek elő. Az adós az egyik, már esedékes követeléssel bíró hitelezőjével (alperessel) régóta üzleti kapcsolatban állt, és vele 2006. július 5-én követelés-átruházási szerződést kötött, amellyel az alperes megvásárolta az adósnak a két megrendelővel szembeni követelését a követelések névértékével azonos vételárért. Az alperes (hitelező) az adóssal szemben fennálló, saját követelése és az adós felé fennálló, követelésvásárlásból eredő tartozása kompenzálásáról döntött, azaz a követelésekért fizetendő vételártartozását beszámította az adóssal szembeni számlakövetelésébe. Az engedményezett követelésekből 23 millió Ft követelés még nem is volt esedékes a beszámítás időpontjában. Az adós felszámolója (az adós nevében) a Cstv. 40. § (1) bek. c) pontja alapján megtámadta az engedményezési szerződéseket, és kérte az eredeti állapot helyreál-

4 BH. 2009. 248. sz. alatt közzétett ítélet

lítását, hivatkozva arra, hogy az alperes a beszámított összegek erejéig előnyben részesült. Az alperesi hitelező a rá engedményezett követelésekből 10,5 millió Ft-ot a megrendelőktől időközben behajtott. A bíróság a keresetnek helyt adott, és kötelezte arra az alperest, hogy fizessen meg az adósnak 10,5 millió Ft-ot, valamint megállapította, hogy az egyik megrendelővel szembeni 45 millió Ft összegű követelés és a másik megrendelővel szembeni 20 millió Ft összegű követelés jogosultja az adós. A bíróság lényegében helyreállította az engedményezési szerződés megkötése előtti (eredeti) állapotot. A bíróság nem az engedményezési szerződést nyilvánították érvénytelennek, hanem a Cstv. 40. § (2) bekezdése szerinti visszakövetelési jog alapján adott helyt a kereseti kérelemnek. Megállapította, hogy az alperesi hitelező előnyben részesült azon okból, hogy a követelésátruházási szerződés megkötése, illetve az ebből eredő vételártartozás keletkezése folytán vált lehetővé, hogy az alperes (hitelező) a felperessel (adóssal) szembeni követelését beszámítsa a vételártartozásába.⁵ E beszámítás eredménye pedig az volt, hogy az alperesi hitelező az adós egyéb hitelezőihez képest előnyben részesült, hiszen az adóssal szembeni követeléséhez a Cstv. szabályai szerinti kielégítési sorrend megsértésével (megkerülésével) hozzájutott azáltal, hogy lehetővé vált az adós megrendelőivel szembeni követeléseinek beszedése. Különösen fennáll az előnyben részesülés 23 millió Ft erejéig, ugyanis ezen összeg beszámítására anélkül került sor, hogy a követelés esedékes lett volna. A bíróság kifejtette, hogy nem minősül a rendes gazdálkodás körébe tartozónak az olyan rendkívül nagy értékű követelés átruházására létrejött szerződés, amelyik nem kapcsolódik az adós tevékenységi köréhez, és amely a gazdasági életben nem szokványos, nem mindennapos, nem a gazdasági tevékenység folytatásához szükséges áru, anyag, munkaerő-szükséglet biztosítására szolgál.

A jogeset egyik levonható következtetése, hogy amennyiben a bank követelését biztosíték jogcímén engedményezett követelések biztosítják, és a bank a monitoringtevékenység keretében ezen követelések átruházását észleli, úgy megfontolandó az adós elleni felszámolási eljárást kezdeményeznie, hiszen a visszakövetelési jog csak a felszámolási kérelem benyújtását megelőző 60 napos időszakon belül teljesített szolgáltatásokra érvényesíthető. (Megjegyzendő, hogy a visszakövetelési jogot csak a felszámoló gyakorolhatja az adós nevében.)

3.3.4. A visszakövetelési jog a bankkal szemben is érvényesíthető. A Fővárosi Ítélet tábla előtti 11.Gf.40.344/2008/3. sz. ügyben az adós a bankkal kölcsönszerződést kötött gépjármű vásárlására, amely vásárlási kölcsön 3 év múlva járt volna le. A felszámolási kérelem benyújtását követő 3 hét múlva az adós adásvételi szerződéssel értékesítette a gépjárművet. Az adásvételi szerződés megkötése előtt az adós kérte a banktól a kölcsönszerződés lezárását azzal a szándékkal, hogy a vevő által fizetendő vételárból előtörleszteni kíván. Az adásvételi szerződés szerint a vevő a szerződésbe foglalt eladói rendelkezésnek megfelelően a vételár jelentős részét közvetlenül a bank részére fizette meg, így a banki követelés teljes egészében kiegyenlítésre került. A felszámoló az előtörlesztett összeget visszakövetelte a banktól. A bíróság a kereseti kérelmet megalapozottnak találta, és kötelezte a bankot a részére átutalt vételárrészek az adós javára való visszafizetésére, mivel a gépjármű finanszírozására kötött kölcsönszerződés több mint 3 év múlva járt volna le, „így a szerződés idő előtti lezá-

⁵ A Curia 674/908. számú, 1909. febr. 5-én hozott ítélete szerint támadható volt az adós valamely követelésének a hitelezőre való engedményezése azon célból, hogy a hitelező kielégítést nyerjen.

rásával és az eladott gépjármű vételárából való teljesítéssel a felperes kölcsönszerződésből eredő tartozása a bank felé *esedékesség előtt nyert kiegyenlítést*. A bank a követelésének az esedékesség előtti rendezésével *előnyben részesült*, hiszen ezáltal követelése nem maradt fenn, így azt hitelezői igényként sem kellett a felszámolási eljárásban érvényesítenie. A kölcsön idő előtti teljesítése nem tekinthető a felperes rendes gazdálkodása körébe tartozó szolgáltatásnak.”

Megjegyzendő, hogy *az ügylettel magával a felszámolási vagyon nem csökkent, hiszen a vagyontárgy (gépjármű) helyébe az értékének megfelelő vagyonelem (vételár) lépett, pusztán a vételárnak a bank javára való kifizetése mint esedékesség előtt való kifizetés volt csőd-jogilag törvénysértő*. Az ügylet nem lett volna támadható, amennyiben nem a felszámolási kérelem benyújtását megelőző 60 napon belül köttetik. A bank „hibásnak” nem tekinthető, a vételár-visszafizetési kötelezettsége független attól, hogy a vételár befogadásakor tudott-e arról, hogy az adós ellen felszámolási kérelmet nyújtottak be. A bank helyében azt a megoldást választottam volna, hogy az adós fizetési késedelmére hivatkozva, a szerződést azonnali hatállyal felmondom, és az adós bankszámlájára befizetett vételárat inkasszálom. Ebben az esetben nem lenne olyan „adós által nyújtott szolgáltatás”, amelynek visszakövetelhetősége felmerülhet. A perbeli esetben azonban a bank nem tehetett mást, minthogy az összeget visszafizette, majd az így kielégítetlen maradt követelését bejelentette a felszámolóknak, aki azt f) kategóriában nyilvántartásba vette, viszont arra nyilvánvalóan nem volt már fedezet.

3.3.5. A Györi Ítéltábla előtti Gf.IV.20.331/2008/8. sz. ügyben az adós és a bank 2004. november 19-én többcélú hitelkeret-szerződést kötött, amellyel a bank 2 milliárd Ft összegű hitelkeretet biztosított az adósnak. A hitel biztosítékaként az adós külön engedményezési szerződésekkel a bankra engedményezte meghatározott követeléseit, és a bankszámláira azonnali beszedési megbízási jogot adott. További biztosítékként a felek 2006. május 24-én zálogjogot és óvadékot alapítottak az adós bizonyos követeléseire. (A szerződés szerint a zálogjoggal terhelt követelésekből befolyó összegek a bank által vezetett óvadéki számlán kerültek jóváírásra, amely felett a banknak óvadéki joga volt.) 2007. május 22-én a felek „Megállapodás követelés megvásárlásáról” elnevezésű szerződést kötöttek, amellyel a bank megvásárolta az adósnak az egyik megrendelőjével szemben fennálló, 632 millió Ft összegű követelését. (Erre a követelésre nem terjedt ki a 2006. május 24-én kötött zálogszerződés.) A szerződés szerint a bank 2 napon belül volt köteles átutalással megfizetni az adósnak a követelés vételárát. A bank a megállapodás aláírását követően azonnal felmondta az adóssal kötött hitelkeret-szerződést, és 703 millió Ft összegben jelölte meg az adóst terhelő, lejárttá vált (tett) tartozás összegét. A bank az adóssal szemben fennálló követelésébe beszámította a megvásárolt követelésért fizetendő vételártartozását. Az adóssal szemben 2007. március 26-án felszámolási kérelem került benyújtásra, a felszámolás kezdő időpontja 2007. július 5. Az adós felszámolási eljárásába több mint 500 hitelező jelentkezett be. Az adós felszámolója megtámadta a követelésátruházási szerződést, hivatkozva arra, hogy a bank előnyben részesült. Az eljáró bíróságok a keresetet alaposnak találták, és a szerződés érvénytelenségét megállapították azzal, hogy az engedményezett követelés az adóst illeti meg, az a felszámolási vagyonba tartozik. A bank által engedményezéssel megszerzett követelésre a felek korábban nem alapítottak zálogjogot, így az ezen követelés behajtásából eredő bevételt a hitelezők között a Cstv. 57. § szerinti kielégítési sorrend szerint kellett volna felosztani,

amely sorrendben belül a bankot f) kategóriába kellett volna sorolni. A követelés bank által történő megvásárlása és a hiteltartozásnak a vételárba való beszámítása azt eredményezte, hogy a bank követelése 632 millió Ft összeg erejéig kielégítésére került a felszámolás közzétételét megelőzően, hiszen a banknak nem kellett megvárnia azt, hogy a felszámolási eljárásban majd 2-3 év letelte után a felszámoló vagyonfelosztási javaslatot készítsen, és ráadásul ennek keretében a felszámoló által behajtott 632 millió Ft-ból az f) kategóriába sorolandó bankot megelőző sorrendben a hitelezők kielégítésre kerüljenek. A felszámoló hitelezői nyilvántartásából megállapítható volt, hogy az f) kategóriába sorolt bankot megelőző kategóriákban nyilvántartásba vett tartozások összege a 632 millió Ft-ot meghaladta, ami azt jelenti, hogy az engedményezés és beszámítás hiányában a banknak a 632 millió Ft-ból semmi nem jutott volna (amennyiben azt a követelést a felszámoló hajtja be és osztja fel), azaz a többi hitelező hátrányára a bank ekkora összegű előnyben részesült.

A követelésátruházási szerződés önmagában nem lenne megtámadható, hiszen az önmagában nem hitelezőt előnyben részesítő szerződés. Az csak azzal vált megtámadhatóvá, hogy a bank a megvett követelés vételárát nem egyenlítette ki, amely vételártartozás lehetővé tette a hitelszerződés felmondásából eredő követelése beszámítását. A bank csak úgy tudta volna kivédeni a pervesztességét (azaz a 632 millió Ft összegű veszteség elkönyvelését), ha a követelés megvásárlása előtt (és egyben a felszámolási kérelem benyújtását legalább 90 nappal megelőzően) zálogjogot alapít a követelésre, vagy pedig kifizeti az adós helyett azon tartozásokat, amelyekre a követelésátruházási szerződés megkötését követő 90 napos határidőn belül felszámolási kérelmet terjesztettek elő, hogy a felszámolási eljárás kerüljön elrendelésre. A bank pervesztességének szempontjából nincsen annak jelentősége, hogy a szerződés-kötéskor tudott-e arról, hogy az adósnak hány hitelezője felé áll fenn kiegyenlített tartozása, vagy hogy már fizetéseképtelen volt-e. A bank által alkalmazott módszer (függetlenül attól, hogy a követelés megvásárlására kötött szerződés megkötésével, majd a vételárfizetés helyett a hitelszerződés azonnali hatályú felmondásával a bank csalárd módon járt el) polgári jogilag érvényes volt, azt a csődjogi rendelkezések miatt érvénytelenítette a bíróság.

4. VÉTELI JOG A FELSZÁMOLÁSI ELJÁRÁSBAN

A tanulmány jelen fejezetében a vételi jog alapvető szabályaival, majd a biztosítéki célú vételi jog nyújtotta előnyökkel foglalkozom, amely előnyöket csak a megfelelő módon gyakorolt vételi jog biztosít.

4.1. A vételi jog szabályozása

A vételi jogot (opciót) szabályozó Ptk. 375. §-a szerint: „Ha a tulajdonos másnak vételi jogot enged, a jogosult a dolgot egyoldalú nyilatkozattal megvásárolhatja. A vételi jogra vonatkozó megállapodást – a dolog és a vételár megjelölésével írásba kell foglalni.” A vételi jog kikötésének különböző lehetséges indokai közül az egyik, hogy a dolog tulajdonosa (adós) a neki nyújtott kölcsön biztosítékaként feltételtől függő vételi jogot enged a dolgára, amely konstrukcióban a vételi jog érvényesítésének feltétele az adós teljesítésének elmaradásában megnyilvánuló szerződésszegés. (A vételi jog kikötésének a jogcíme tehát biztosíték.)

A vételi jog olyan egyoldalú „alakító” jog (ún. hatalmasság), amelynél fogva a vételi jog jogosultja (hitelező) a dolgot az adóshoz intézett egyoldalú nyilatkozatával megvásárolhatja. (A vételi jogot legfeljebb öt évre lehet kikötni, a határozatlan időre kikötött vételi jog pedig 6 hónap elteltével megszűnik.) „A jogszabály rendelkezései nem tiltják azt sem, hogy a tulajdonos a vagyontárgyat úgy kösse le biztosítékként, hogy feltételtől függő vételi jog engedésével a későbbi fizetés elmaradása esetére az ingatlan tulajdonjogának megszerzését a hitelező számára lehetővé tegye.”⁶

A bankok a kölcsönköveteléseiik biztosítására elsődlegesen zálogjogot alkalmaznak, vagy zálogjog alapításával egyidejűleg kötnek ki vételi jogot az adós valamely ingatlanára. Az EBH. 1999. 27. sz. alatt közzétett ítéletben a Kúria kifejtette, hogy a pénzügyet a kölcsönszerződés biztosítására az ingatlanra a jelzálogjog mellett vételi jogot is jogosult kikötni.⁷ Amennyiben az adós szerződést szegve a kölcsönt nem fizeti vissza, akkor zálogjoga alapján a hitelező a követelését végrehajtási eljárásban érvényesítheti, és a zálogtárgy vételárának erejéig, a követelésének a zálogjoggal biztosított összege erejéig a követelésének kielégítése biztosítva van. Az időközben felszámolás alá kerülő adós esetében a zálogtárgy értékesítése elhúzódhat, továbbá a zálogtárgy vételárából először az értékesítés költségeit kell kielégíteni, továbbá a felszámoló díját, ami a vételár 5%-a + áfa. *A zálogjog mellett kikötött vételi jog folytán azonban a hitelezőnek lehetősége van arra, hogy az adós nem teljesítése esetén (amikor a felszámolásnak a fizetésképtelenség folytán történő elrendelése már valószínűsíthető), a vételi jogát gyakorolva, a dolog tulajdonjogát megszerezze (az kikerül az adós vagyontárgyból), a vételi jog gyakorlásával beálló vételár-fizetési kötelezettségébe pedig beszámítsa a kölcsönkövetelését, így kielégítést nyerjen.* Ez egyértelműen előny a zálogjoghoz képest.

A Ptk-hoz képest különös anyagi jogi szabályokat tartalmazó Cstv. 38. § (4) bek. szerint: „Az adós ingatlanán és egyéb vagyontárgyain fennálló elidegenítési és terhelési tilalom a felszámolás kezdő időpontjában, a visszavásárlási és vételi jog, valamint a zálogjog a vagyontárgy értékesítésével megszűnik. Ha a visszavásárlási vagy a vételi jog jogosultja a felszámolás kezdő időpontja után a vagyontárgyat egyoldalú nyilatkozattal megvásárolja, az adóssal szemben beszámítással nem élhet.” *A biztosítéki céllal kikötött vételi jog érvényesítését a Csődtörvény nem korlátozza.* Amennyiben tehát a hitelező a felszámolás kezdő időpontja (felszámolást elrendelő jogerős végzés *Céglapjában* való közzétételének napja) előtt vételi jogával élve megveszi a dolgot, akkor a vételárba beszámíthatja a (vételi joggal biztosított) követelését. (A kezdő időpont előtti beszámítást a Cstv. nem tiltja.) Amennyiben azonban a kezdő időpont után él az opcióval, a vételárat meg kell fizetnie a felszámolónak, beszámítással nem élhet. (A beszámítási tilalom oka az, hogy a hitelező a felszámolás kezdő időpontja után alkalmazandó Cstv. 57. § szerinti kielégítési sorrendet megkerülve jutna hozzá követeléséhez. A vételárat tehát a hitelezőnek be kell fizetnie a felszámolási vagyonba, és amennyiben a saját kategóriájában marad rá fedezet, akkor kap kielégítést a követelésére.) Ha a hitelező nem él a vételi jogával, akkor a felszámoló nyilvántartásba veszi a hitelezőt az 57. § (1) bekezdésének megfelelő kielégítési kategóriájában. A biztosítéki célú vételi jog legfőbb előnye tehát, hogy a hitelező a vételi joggal terhelt dolgot megvásárolhatja, annak

6 BH. 1999. 452. és BH. 2011.39. sz. alatt közzétett ítéletek

7 A lakossági hitelezésben a Hpt. 200. §-ának tiltó rendelkezése miatt nem lehet biztosítéki vételi jogot kikötni.

tulajdonosává válik – ráadásul az időközben esetlegesen meginduló végrehajtási vagy felszámolási eljárástól függetlenül –, és a vételártartozásába beszámíthatja a biztosított kövételését, ezáltal kielégítéshez jut.

4.2. Jogesetek

4.2.1. A megfelelő módon alkalmazott vételi jog teljes kielégítést biztosíthat a banknak. A Győri Ítéltábla előtti Gf.IV.20.085/2011/4. sz. ügyben a bank 2006. júliusában 90 millió Ft összegű forgóeszközhitelt nyújtott az adósnak, amelyik hitelt egyrészt az adós ingatlanára bejegyzett jelzálogjog, másrészt a szállítási szerződésekből eredő követelésére vonatkozó engedményezés biztosított. Az adóssal szemben 2009. július 24-én felszámolási kérelmet terjesztettek elő a bíróságon. Az adós és a bank 2009. november 17-én opciós jogot alapító szerződést kötött az adós zálogjoggal biztosított ingatlanára 80 millió Ft + áfa opciós vételár kikötése mellett. A bank 2009. november 25-én a kölcsönszerződéseket felmondta, és felhívta arra az adóst, hogy 3 napon belül fizesse vissza a teljes összegben esedékessé vált kölcsöntartozását. Mivel az adós ennek nem tudott eleget tenni, ezért a bank élt az opciós joggal, és az ingatlant 80 millió Ft + áfa összegben meghatározott vételárért megvette, amely vételárba beszámította az adós 86 millió Ft összegű kölcsöntartozását. Az adós felszámolásának kezdő időpontja 2010. január 14-e volt. A felszámolásban a hitelezők 38 millió Ft összegű hitelezői igényt jelentettek be. A tényállásból egyértelműen felfejthető: a banknak nyilvánvalóan az volt a célja, hogy ne kelljen megvárnia, amíg a fizetéseképtelenné vált adós felszámolása során a felszámoló értékesíti az ingatlant, ne kelljen viselnie az esetleges áron aluli értékesítésből adódó veszteséget, hanem a gyorsan kikötött vételi jog gyakorlásával az ingatlant magához vehesse, és azzal a jövőben a saját belátása szerint rendelkezzen. A felszámoló megtámadta a vételi jog gyakorlása folytán létrehozott adásvételi szerződést és kérte az érvénytelenségének megállapítását, hivatkozva arra, hogy a banki hitelező előnyben részesült, a teljes követelése megtérült, és a felszámolási eljárásban egyéb felszámolási vagyron nem maradt. Az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmet alaposnak találta és az adásvételi szerződést érvénytelennek nyilvánította, a bank fellebbezése folytán eljáró Győri Ítéltábla azonban a keresetet elutasította. Az ítélet indokolása szerint a bank követelése zálogjoggal biztosított követelés volt, *azaz amennyiben az opciós joggal élve a bank nem veszi meg az ingatlant, úgy ezen zálogjoggal terhelt ingatlan felszámolási eljárás keretében történő értékesítése során a befolyó vételárból a zálogjoga folytán a többi hitelező igényét megelőzően került volna sor a követelése kiegyenlítésére*, ezért nem állapítható meg az hogy a többi hitelező terhére előnyben részesült volna.⁸ (Amint az előzőekben ismertettem, a felszámolás előtt keletkezett zálogjog esetén az értékesítés költségeinek levonása után fennmaradó vételár kizárólag a zálogjogosultat illeti meg.)

8 A Curia 1909 febr. 4-én hozott 896/908. V. sz. IV.p.t. sz. ítéletében kifejtette, hogy ha a hitelező már a válságos idő (fizetések megszüntetése) előtt rendelkezett zálogjoggal biztosított követeléssel, akkor ezen követelésre elfogadhatott teljesítést az adóstól, hiszen a követelésre a csődeljárásban (ez a jelenlegi felszámolási eljárással megegyezik) is külön kielégítésre jogosult, így nem volt megállapítható a csődvagyon csődnyitás előtti megrövidítése. A hitelezőnek nyújtott azon zálogjog és biztosítás volt támadható, amelyet az adós a hitelezőnek már előzetesen fennállott tartozására nyújtott.

A jogeset tanulsága: nem támadható meg az, ha a zálogjoggal biztosított bank az adós elleni felszámolási kérelemről tudva, opciós jogot is kiköt az ingatlanra, a hitelt az adós fizetési késedelmére alapítva felmondja (amennyiben az tényleg fennáll), majd az opciós joggal megvett ingatlan vételárába a tartozását beszámítja. Hangsúlyozom azonban, hogy az iménti konstrukció csak abban az esetben nem támadható, amennyiben a kihelyezett hitel teljes egésze zálogjoggal biztosított, hiszen amennyiben csak egy része volt biztosított, úgy felvethető az, hogy a bank a többi hitelezőt megelőzően jutott a kölcsönkövetelése zálogjoggal nem biztosított részének kielégítéséhez (annak a vételi joggal megvett ingatlan vételárába való beszámításával). A Csődtörvény feljebb hivatkozott 49/D. §-a alapján a zálogjogosult csak a biztosított (azaz pl. az ingatlan-nyilvántartásban feltüntetett) összeg erejéig tarthat igényt kielégítésre; a nem biztosított összegre a Cstv. 57. § szerinti kielégítési sorrendben, gyakorlatilag az a) – e) pontba sorolt hitelezők kielégítését követően tarthat igényt. Amennyiben a bank az opciós jogával élve, az ingatlant megveszi, és a vételárba beszámítja a nem biztosított követelésrészt, úgy ezen *követelésrész erejéig* előnyben részesül, hiszen az f) kategóriába sorolt hitelezőket megelőzően jut kielégítéshez, sőt, a vele azonos módon f) kategóriába sorolt hitelezőkhöz képest is előnyben részesül, hiszen a saját kategóriájában is csak arányos kielégítésre tarthatna igényt. Amennyiben a banki követelést zálogjog nem biztosította volna, úgy az opciós jog alapítása és gyakorlása, majd a vételárba a banki követelés beszámítása (határozott álláspontom szerint) mint hitelezőt előnyben részesítő ügylet megtámadható lett volna. A „taktika” megválasztása meghatározó jelentőségű.

4.2.2. Az alábbi ügyben a bank pervesztességének jogszabályi alapja a polgári jogban és nem a csődjogban keresendő, egyben kiváló példa arra, hogy a bank által alkalmazott szerződéses konstrukció is szenvedhet alapvető jogi hibákban. A Pécsi Ítéltáblának a bank eszközkezelő cégét marasztaló Gf.IV.30.566/2011. ítéletének tényállása szerint az adós 2007. májusában, 2007. októberben és 2008. decemberben kölcsönszerződést kötött a bankkal gépjárművek megvásárlására. A kölcsönszerződéseket az egyes gépjárművekre vonatkozóan opciós jog biztosította. A gépjárművek opciós szerződés szerinti vételárát úgy határozták meg, hogy az egyenlő volt a gépjármű birtokbavételének napján irányadó Eurotax rendszer szerinti értékkel. Az adós ellen 2010. június 3-án felszámolási kérelmet nyújtottak be, a kezdő időpont: 2010. szept. 3. A bank 2010 augusztusában fizetési felszólításokat küldött az adósnak, mivel az fizetési késedelembe esett. Az adós a fizetési kötelezettségének nem tett eleget, ezt követően a bank a szerződéseket azonnali hatállyal felmondta, és a felmondásban úgy nyilatkozott, hogy amennyiben az adós 8 napon belül kiegyenlíti a tartozását, úgy a felmondása hatálytalan, egyébként ellenkező esetben a vételi jog gyakorlására kijelöli az eszközkezelő cégét. A bank az azonnali hatályú felmondást (ami az adóshoz címzett, egyoldalú nyilatkozat) úgy fogalmazta meg, hogy „az adós tudomásul veszi, hogy amennyiben a vételi jog gyakorlása következtében birtokba vett gépjármű átadás-átvételi jegyzőkönyvét ő vagy képviselője az átadáskor nem írja alá, az opciós szerződés szerinti vételár összege a fenti szerződésből eredő tartozás kiegyenlítésére kerül felhasználásra, így az eszközkezelő a vételárát a kölcsönadó banknak fizeti meg.” Az átadás-átvételi jegyzőkönyv záradéka szerint „az adós kijelenti, hogy az opciós szerződés szerinti vételár összege a kölcsöntartozás kiegyenlítésére kerül felhasználásra, az eszközkezelő az engedményezést követően a vételárát a kölcsönbeadó banknak fizeti meg.” Az adós ügyvezetője a gépjárművek birtokbavételekor

nem volt jelen, az átadás-átvételi jegyzőkönyvet nem írta alá. Az eszközkezelő a gépkocsikat birtokba vette, a bank pedig a gépkocsik (eszközkezelő által fizetendő) vételárába a kölcsönkövetelését beszámította. (A gépjárművek vételára a kölcsön összegét nem érte el, így a bank a kölcsön fennmaradó részét a felszámolási eljárásban bejelentette.) A felszámoló (az adós nevében) pert indított az eszközkezelő ellen, és kérte a gépjárművek vételárának a megfizetésére való kötelezését. A keresetet a másodfokú bíróság alaposnak találta azon okból, hogy a bank nem engedményezte a kölcsönkövetelését az eszközkezelő cégére. Amennyiben a vételi jog jogosultja gazdálkodó szervezet (pl. bank), úgy kijelölheti azt a harmadik személyt (pl. eszközkezelőt), aki jogosult a vételi jog gyakorlására.⁹ A harmadik személy azonban a vételi jogot a saját nevében, nem pedig a kölcsönbeadó bank nevében gyakorolja, így az adásvételi szerződés mint jogviszony közte és a kölcsönbevevő (mint eladó) között jön létre. Tévesen hivatkozott a bank arra, hogy a járművek átadás-átvételi jegyzőkönyvét nem írta alá az adós (eladó), és ezzel tudomásul vette, hogy az opciós szerződés szerinti vételár a kölcsönszerződésből eredő tartozás kiegyenlítésére kerüljön felhasználásra, azaz az eszközkezelő a vételárát a banknak fizesse meg, a kölcsönszerződés, illetve opciós szerződés ugyanis ilyen rendelkezést nem tartalmazott. Az azonnali hatályú felmondásban és az átadás-átvételi jegyzőkönyvben került feltüntetésre a (feljebb idézőjelben hivatkozott) kitétel, azonban a felperes ezeket az okiratokat nem írta alá, *a hallgatása pedig (a Ptk. 216. § szerint) nem minősül beleegyezésnek, azaz nem eredményezte olyan megállapodás létrejöttét, amely szerint az adóst megillető vételár-követelés az eszközkezelő a banknak jogosult megfizetni, hogy az adós a vételár-követelését a bankra engedményezze volna. Az ítélet eredményeképpen az eszközkezelő (az összesen 9 millió Ft) vételárát megfizette az adós felszámolási vagyonaiba, tehát ezen összeg erejéig a banki cégcsoportot veszteség érte. Az eszközkezelő a jogalap nélkül a banknak fizetett vételárát visszakövetelheti, a bank a követelését az adóssal szemben viszont már nem jelentheti be, mert a követelések bejelentésére nyitva álló, jogvesztő határidő letelt. A bank pervesztességét egy *alapvető* polgári jogi szabály helytelen alkalmazása okozta.*

5. A FELSZÁMOLÓ JOGSÉRTŐ ELJÁRÁSÁVAL SZEMBENI JOGORVOSLATI LEHETŐSÉGEK

5.1. A felszámolás alatti áron aluli értékesítés megtámadhatósága

A felszámoló a felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezet vagyonaival minden (vagyonilag) érdekelt fél felé elszámolás terhe mellett gazdálkodik, elsősorban a hitelezők érdekében, és a kötelezettségeinek megszegésével okozott kárért önálló kárfelelősséggel tartozik. „Idegen vagyont díjért kezel, ebben a jóra való családapa gondosságát köteles kifejtetni.” „Meggondolatlanságának kárát saját erszényéből tartozik fedezni.”¹⁰

A Csődtörvény 49. §-a szabályozza az értékesítés folyamatát, és rögzíti, hogy a felszámoló az adós vagyontárgyait nyilvánosan értékesíti a forgalomban elérhető legmaga-

⁹ Ptk. 373. § (4) bek.

¹⁰ KRÁLIK LAJOS: Csődtörvény. Athenaeum, Budapest 1881, 17. o.

sabb áron.¹¹ A felszámoló az értékesítést pályázat vagy árverés keretében végzi. A Cstv. egyetlen szakasza rendelkezik a felszámoló által kötött szerződés megtámadhatóságáról: „Ha a felszámoló a vagyontárgy értékesítése során az értékesítés formáira és a közjegyző igénybevételére vonatkozó rendelkezéseknek nem tesz eleget, az érdekelt fél az értékesítéstől számított 30 napos jogvesztő határidőn belül az értékesítés eredményeként megkötött adásvételi szerződést megtámadhatja.”¹² A Cstv. nagyon szűk keretet szab a megtámadásra; olyan esetről nem hallottam, ahol a felszámoló mellőzte volna a pályázatot, árverést vagy a közjegyző közreműködését. A Cstv. nem rendelkezik arról, hogy az értékesítés keretében elfogadott vételár értékaránytalan (túlzottan alacsony) voltára hivatkozva a felszámoló által kötött szerződés megtámadható-e.

A hitelintézetnek reális veszélyt jelent a zálogtárgy felszámoló általi áron aluli értékesítése, hiszen így csökken a biztosított követelés kielégítésének aránya. A Pécsi Ítéltábla Gf.IV.30.021/2008/5. sz. ítéletének tényállása szerint a bíróság az adós felszámolását elrendelte 2004. december 30-i kezdő időponttal. A felszámoló 2005. július 9-én nyilvános árverésen értékesíteni kívánta a perbeli ingatlant 25 millió Ft kikiáltási ár mellett. Ezt követően a felszámoló két eredménytelen árverést is tartott, majd a negyedik árverésen 3 millió Ft vételárért értékesítette az ingatlant. (Az ingatlan becsértéke a felszámolási eljárást megelőző végrehajtási eljárásban az önkormányzat értékbecslésének 22 millió Ft volt, a végrehajtási eljárásban beszerzett szakvélemény szerint is 22 millió Ft volt a piaci értéke.) A Ptk. 201. § (2) bekezdése lehetőséget ad a szerződés megtámadására, ha a szolgáltatás és ellenszolgáltatás között a szerződés megkötésének időpontjában feltűnően nagy az értékkülönbség. Az egyik meg nem térült követeléssel bíró hitelező pert indított az adásvételi szerződés érvénytelenségének a megállapítása iránt, hivatkozva annak értékaránytalanságára. A bíróságok a keresetet elutasították, az indokolás lényege a következő: a Cstv. az adós vagyontárgyaik értékesítése során megkötött szerződés feltűnő értékaránytalanság címén való megtámadását kizáró rendelkezést nem tartalmaz. A Cstv. 49. §-a szerint az adós vagyontárgyait a forgalomban elérhető legmagasabb áron kell értékesíteni azzal, hogy a nyilvános értékesítés formáját (pályázat és árverés) és feltételeit a Cstv. meghatározza. „A forgalomban elérhető legmagasabb vételár követelménye ugyanis azt jelenti, hogy ez az érték egyben az értékesített vagyontárgy értéke is, és a Cstv. rendelkezéseiből következően vélelem szól amellett, hogy az ennek megfelelő vételár értékarányos.” A forgalomban elérhető legmagasabb vételár a Cstv. rendelkezésére tekintettel a vagyontárgy piaci forgalmi értékével nem azonos. A Cstv. meghatározza a nyilvános értékesítés formáját, amely pályázat vagy árverés, és az értékesítés egyéb feltételeit is. A forgalomban elérhető legmagasabb ár mint az értékesített vagyontárgy értéke az az ár, amely a törvény által előírt, nyilvános értékesítési formák alkalmazása mellett elérhető legmagasabb ár. A megtámadási kereset csak akkor lehet alapos, amennyiben a hitelező bizonyítja, hogy a felszámoló által elért vételárnál a nyilvános értékesítés másik formájánál magasabb vételár lett volna elérhető.

A jogeset tanulságaként levonható, hogy a *felszámoló általi értékesítés nagyon szűk körben támadható, értékaránytalanság jogcímen lehetetlen. A felszámoló széleskörű mér-*

11 További előírásokat tartalmaz A felszámolási eljárásban az adós vagyontárgyainak nyilvános értékesítésére vonatkozó részletes szabályokról szóló 237/2009. (X.20.) Kormányrendelet

12 Cstv. 49. § (5) bek.

legelési jogosultsággal jár el, saját felelősséggel járó döntése, hogy elfogadja-e a pályázati értékesítés keretében kapott ajánlatot. Amennyiben ezen eljárása során a hitelezői érdeket megsérti (mert pl. az első áverésen áron alul értékesíti az ingatlant), úgy vele szemben kártérítési per indítható. Amennyiben pl. a felszámoló 40 millió Ft-ért értékesít a második árverésen egy olyan 70 millió Ft összegű bankkölcsönt biztosító, banki zálogjoggal terhelt ingatlant, amelynek a szakértő által becsült likvidációs értéke 80 millió Ft, és a banknak az ingatlan vételárából ki nem egyenlíthető követelésére nem marad fedezet a kielégítési sorrend f) kategóriájában, úgy a felszámolóval szemben kártérítési pert indíthat a bank. A helyzet kialakulása esélyének mérséklése céljából célszerűnek tartom a hitelezői választmány alapítását a felszámolás során, mert a választmány a Cstv. 49. § (2) bek. szerint előírhatja a felszámolónak, hogy az értékesítésről tájékoztassa a választmányt, a becsértéket közölje észrevételezési jog biztosításával, amely becsértékközléssel szemben a választmány kifogással élhet, és szakértő kirendelését kérheti. A bank jobban jár, amennyiben a hitel zálogjog mellett opciós joggal biztosítja, hiszen az ingatlant a bank (vagy a bank által kijelölt eszközközvetelő) a felszámolás alatt is megveheti az opciós jogát gyakorolva, bár annak vételárát a felszámolónak be kell fizetnie, de azt zálogjoga folytán visszakapja, és így a jövőben maga dönthet az ingatlan továbbértékesítéséről.

5.2. Az elszámolt felszámolási költségek kifogásolása

A Cstv. 49/D. §-a alapján a felszámoló a zálogtárgy értékesítéséből eredő bevételből levonhatja a zálogtárgy megóvásának, megőrzésének és értékesítésének költségeit, majd a fennmaradó vételárát (a biztosított összeg erejéig) haladéktalanul ki kell fizetnie a biztosított hitelezőnek. Vagyont terhelő zálogjog esetén a közvetlen költségek levonása utáni vételár 50%-át kapja meg a biztosított hitelező, a fennmaradó 50%-ból először az a) kategóriás felszámolási költségeket kell kifizetni, majd ha marad, akkor azt kaphatja meg b) kategóriában a vagyont terhelő zálogjoggal biztosított hitelező. Mindkét esetben (nem is olyan ritkán) előfordul, hogy a felszámoló jogalap nélkül vagy túlzott mértékben számol el felszámolási költséget, ami sérti a hitelezők érdekeit, pontosabban csökkenti a kielégítés arányát. A Cstv. nem szabályozza a jogsértő költségelszámolás elleni jogorvoslat módját.

A Cstv. 51. § szerint a felszámoló bírósághoz kifogás terjeszthető elő a felszámoló jogszabálysértő intézkedése vagy mulasztása ellen. A felszámoló ellen emelt, a Cstv. 51. § szerinti *kifogást* illetően a bírói gyakorlat sokáig az volt, hogy mivel a felszámoló egy *szerződés* (irattárral kötött vállalkozási, ügyvédi megbízási, ingatlanközvetítővel kötött megbízási, könyvelővel kötött megbízási, vagyonörző céggel kötött vállalkozási szerződés stb.) alapján fizet ki felszámolási eljárás lefolytatásával összefüggő költséget, akkor nem lehet a felszámolót (illetve azt a személyt, akinek a felszámoló kifizetést teljesített) egyszerűen a kifizetett költség 'visszafizetésére' kötelezni, mert a felszámoló bíróság döntése az eljárásban félnek nem minősülő személy (pl. örző-védő cég) jogait sértené; a vele kötött ügylet érvénytelensége csak külön peres eljárásban állapítható meg, amely peres eljárásban a hitelezőnek azt kell bizonyítania, hogy mekkora volt a jogosulatlanul elszámolt költség, és ezzel összefüggésben, mekkora összegben csökkent a hitelező igénye. A felszámolók a kezüket feltéve azzal védekeznek, hogy a költségelszámolás jogossága csak külön perben vizsgálható, próbálva így elvenni a hitelező kedvét a pereskedéstől.

A bírói gyakorlat változik, ami a hitelezői érdekvédelmet szolgálja. A 3/2010. (X.15.) Polgári Jogegységi Határozat kiindulópontját jelentő ügyben egy hitelező azt sérelmezte, hogy a felszámoló munkavállalókat alkalmazott a termelő tevékenységet már nem folytató adósnál, és az így felszámolási költségként elszámolt munkabérek jogtalanul csökkentették a felszámolási vagyont. A munkavállalók olyan tevékenységet végeztek, amelyek a felszámoló feladatkörébe tartoztak. A Cstv. 27/A. § (9) bek. szerint a felszámolási eljárás lefolytatását a felszámoló másnak nem engedheti át. Ha a felszámoló a saját feladatainak elvégzése körében teljesítési segédet vesz igénybe, annak költségeit a saját díjából köteles viselni. A Kúria határozata szerint a kifogás megalapozottsága esetén a bíróság magát a felszámolót kötelezi a jogtalan kiadásnak a felszámolási költségként való mellőzésére és – az eredeti állapot helyreállításaként – az adós felszámolási vagyonába történő befizetésére.

A Szegedi Ítéltábla Fpkhf. I.30.017/2008. sz. határozatának alapjául szolgáló tényállásban a felszámoló felszámolási költségként több mint 3 millió Ft összegben számolt el ügyvédi munkadíjat, fénymásolási- és telefonköltséget, újság-előfizetést és egyéb szolgáltatásokat. Az Ítéltábla úgy foglalt állást, hogy „Főszabály szerint annak eldöntése, hogy a felszámolási eljárás során a felszámoló által felszámolási költségként könyvelt összegek kifizetése jogszerűen történt-e, a felszámoló bíróság hatáskörébe tartozik. *Nem vethető fel a felszámoló Cstv. 54. § szerinti kárfelelőssége mindaddig, amíg a jogszabálysértő intézkedés következményei a felszámolási eljárásban észrevétel, kifogás nyomán orvosolhatóak.*” Tehát pl. amennyiben a felszámoló a zálogtárgy értékesítésvéek kapcsolatban irreálisan sok szakértői vagy őrzési díjat számol el, úgy a hitelezőnek nem kell külön kártérítési pert indítania, hanem elég kifogást előterjesztenie.¹³ Ugyanezen példaértékű határozatban foglaltak szerint, ha a felszámoló valamely vagyoni igényt jogszerűtlenül minősít felszámolási költségnek, vagy egyébként az adós vagyona terhére indokolatlanul költekezik, akkor az indokolt kiadást a felszámolói díj terhére kell elszámolni. *Ha a felszámolói díj az indokolatlan költségekre nem nyújt fedezetet (azaz amikor a felszámoló megalapozatlan költekezései az adósnál vagyonhiánnyal járnak), a felszámoló e költségnek az adós vagyonába történő megfizetésére kötelezhető, ennek elmulasztása esetén helye lehet a felszámoló felmentésének.*

Összefoglalva tehát: nincsen akadálya, hogy maga a felszámolási bíróság a felszámoló terhére az adós javára kötelező (felszámolási vagyonba való befizetést elrendelő) rendelkezést hozzon, amennyiben a felszámoló a jogszerűtlen eszközölt kifizetésekkel a felszámolási vagyont csökkenti, lényegében a kielégítési sorrendben hátrébb álló hitelezőknek kárt okoz.

13 Az Illetéktörvény 43. § (8) bek. szerint a kifogás illetéke 15 000. Ft.